

VRANCEA ȘI EXPOZIȚIA UNIVERSALĂ DE LA LONDRA DIN ANUL 1862

Horia Dumitrescu

Inițiativa organizării unei Expoziții Universale a aparținut prințului consort Albert¹ – vărul primar și soțul reginei Victoria (1837 – 1901) – „*un om inteligent, instruit, de o rigoare morală desăvârșită, mare iubitor al artelor, filosofiei și științei*”.²

La 1 mai 1851, regina Victoria inaugura la Londra, în Hyde-Park, Marea Expoziție „*monument internațional închinat supremației economice, prosperității și progresului*”³. Timp de șase luni, impunătoarea construcție din sticlă și fier, numită Crystal Palace, a fost vizitată de peste șase milioane de oameni.

Profitul realizat (circa 165.000 lire sterline) a fost destinat cumpărării unui teren și ridicării complexului de colegii și muzee South Kensington.⁴

Aici, Moldova și Țara Românească au expus pentru prima dată produsele lor în pavilionul Turciei. În prealabil, guvernele ambelor Principate dăduseră circulare îndemnând pe producători să participe la

¹ **Albert** – fiul secund al lui Ernest, duce de Saxa – Coburg –Gotha. Născut în 1819, la Rosenau în Thuringia s-a stins din viață în 1861, la Castelul Windsor

² Lucia Miron, **Regina Victoria între devoțiune și destin în Dosarele Historia**, Anul 3, nr.38, aprilie 2005, p.51

³ *Ibidem*

⁴ *Ibidem*

Expoziția Universală cu articole cât mai alese.⁵

În vara anului 1862, Londra urma să găzduiască o nouă Expoziție Universală, la care participau toate țările de pe glob „*fiecare întrecându-se în a înfățișa produsele naționale, în condițiuni cât mai prielnice*”⁶.

Pentru a se înlătura situația neplăcută în care s-a aflat cu prilejul Expozițiilor Universale organizate la Londra (1851) și Paris (1857), când produsele au fost confundate cu acelea ale Imperiului Otoman, guvernul Țării Românești a intenționat să ceară Comitetului Central din Londra, însărcinat cu organizarea Expoziției, să i se acorde dreptul de a-și expune produsele, într-un loc special.

În acest scop, Al.Plagino, ministrul ad-interim al Afacerilor Externe al Țării Românești a adresat, la 21 august/2 septembrie 1861 o Notă agentului oficios al României la Paris, Vasile Alecsandri⁷, prin care îi comunica intenția guvernului de a participa la Expoziția Universală de la Londra. S-a înființat o comisie specială, sub direcția Ministerului Finanțelor care avea sarcina „*de a aduna și prepara toate obiectele și produsele industriei agricole spre a se transmite la prezisa expozițiune*”⁸.

Vasile Alecsandri avea dificila sarcină de a interveni la Londra pentru rezervarea unui loc special pentru „*exibițiunea diverselor*

⁵ **Enciclopedia României**, vol.IV, **Economia Națională. Circulație, Distribuție și Consum**, Imprimeriile Statului, București, 1943, p.306

⁶ Victor Slăvescu, **România la Expoziția Universală din 1862. Acțiunea diplomatică a lui Vasile Alecsandri în Revista Fundațiilor Regale**, anul X, nr.4/1 aprilie 1943, p.163

⁷ Agentul oficios al Țării Românești la Paris și Londra era maiorul Iancu Alecsandri. Aflat în concediu, el ceruse prelungirea acestuia pentru interese de familie și fusese înlocuit, din 9 august 1861, de fratele său, Vasile Alecsandri (*Ibidem*)

⁸ *Ibidem*, p.163-164

produse, după lista ce vi se alătură”⁹.

Ministrul Al. Plagino îi preciza lui Alecsandri că „*cel puțin sub raportul comercial – noi formăm un Stat separat, cu totul deosebit de Turcia și că comerțul străin se adresează directamente către noi pentru produsele ce ne sunt speciale, nu e pentru noi indiferent ca printr-o clasificare separată, să cunoască dânsul locul de unde provin*”¹⁰.

Alecsandri și-a dat seama de greutatea „*demarșelor*” sale, dat fiind faptul că eram încă un stat vasal Turciei, care putea interveni oricând ca produsele noastre să fie expuse sub pavilionul său.

La 5/17 octombrie 1861, ministrul de Externe, Apostol Arsachi îi trimitea lui Alecsandri lista obiectelor ce urmau a fi expuse. După câteva zile – 8 octombrie 1861 –, Alecsandri a adresat Comitetului Central din Londra o scrisoare prin care cerea să se păstreze în Palatul Industriei un loc special pentru „*produsele României*”¹¹.

Între argumentele invocate de poetul – diplomat se numărau principiul de independență administrativă și comercială de care Principatele Unite s-au bucurat tot timpul și încheierea unor „*tractate*” cu Austria și Marea Britanie¹².

Răspunsul primit la acest demers (16 octombrie 1861), semnat de secretarul Comitetului Central din Londra, F.B. Sandford, a fost încurajator: „*comisarii Majestății Sale vor fi fericiți de a păstra un loc pentru produsele Moldaviei și ale Valahiei în diviziunea Expoziției destinată pentru produsele străine*”¹³. Totodată, se făceau cunoscute și unele condiții tehnice în legătură cu expunerea obiectelor și se cerea desemnarea unui comisar din partea Principatelor, care să facă legătura cu conducerea Expoziției.¹⁴

⁹ *Ibidem*, p.164

¹⁰ *Ibidem*

¹¹ *Ibidem*, p.165

¹² *Ibidem*

¹³ *Ibidem*

¹⁴ *Ibidem*, p.166

În urma acestui răspuns favorabil, în ambele Principate s-au constituit comisii speciale însărcinate cu adunarea și expedierea obiectelor ce urmau a fi expuse la Londra.

Comisar permanent – funcție onorifică – din partea Principatelor Unite a fost desemnat Petrache Poenaru.¹⁵

Ministerul Trebilor Interioare al Moldovei, prin Adresa nr.25147 din 20 noiembrie 1861 către Prefectura Putnei făcea cunoscută obligația acesteia „*de a căpăta cu stăruinși nepregetate ca să se capite obiectele gratis sau și cu plată măsurată după mijlocirile ce s-au intervenit la Ministeriul de finansse a se da din casieriile districtului*”¹⁶.

În „*Lista de obiectele ce s-au socotit că s-ar găsi mai de bună calitate în districtul Putni*” figurau:

„*Piele de urs* 1 bucată

Sarică 1 bucată

Cergă 1 bucată

Vin de Odobești de cel mai vechi bun de la osebite localități câte șase butelii

Sare de Vrancea 5 oca

Metaluri de orice soi cu inscripție de la ce localitate 1 bucată

Pieli de vulpe 2 bucăți

Pieli de lup 1 bucată

Pieli de râs 1 bucată

Pieli de jder 1 bucată

Pieli de veveriță de deosebită culoare 3 bucăți

Orz de toamnă D.Dăscălescul 2 dimertii

Orzoaică idem 2 dimertii

Ovăz negru 2 dimertii¹⁷

Obiectele alese în Vrancea trebuiau expediate logofătului

¹⁵ *Ibidem*

¹⁶ Arhivele Naționale Vrancea, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr.247/1861, f.4

¹⁷ *Ibidem*, f.2

Iordache Beldiman, la Iași, strada Păcurari¹⁸ și acolo, Comisia constituită urma să decidă care dintre ele urmau să figureze printre exponatele Moldovei la Expoziție.

Prin Adresa nr.27473/18 decembrie 1861, Ministerul Trebilor Interioare al Moldovei informa prefectul de Putna de preocuparea Comitetului Sanitar, care motivat de cererea Comisiei s-a adresat „fizicilor de districte ca să reguleze grabnic trimiterea la acea Comisie, orce articule interesante sau cuprinzătoare de vreo notiție atingătoare de ramul Istoriei Naturale, adecă Mineralogia, Botanica sau Zoologia, cu anume descrierea locului unde s-au găsit obiectele, întrebuințarea lor în tehnici, cât și în viața populară, precum și câte un burcut de apile minerale din Țară...”¹⁹

Prefectura Putna s-a străduit să selecționeze produsele cele mai caracteristice ținutului, înaintând la Iași, la 26 decembrie 1861, lista acestora:

”1 una cergă

1 una sarică

1 una cămeșă fămească cusută cu altiță

*Manufacturi
ale Vrancei*

1 catrință

1 una botă de încins

1 una păreche ițari

1 bucată sare

Product al Vrancei

1 piele de lup

2 piei de vulpe

1 una piele de jider

Prinse în Vrancea

3 trei piei de veveriță

¹⁸ *Ibidem*, f.1 verso

¹⁹ *Ibidem*, f.24

2 două galoane cu vin vechi de Odobești de 11 ani *9 oca*
2 butelii cu vin *idem* *de 5 ani*²⁰

În aceeași zi, Vasile Alecsandri aducea la cunoștința comisarilor Expoziției, „*ce produse vom expune și ce spații vom ocupa*”²¹.

Dar, în mod cu totul surprinzător, la 7 ianuarie 1862, Alecsandri a primit de la Sandford o înștiințare prin care agentul nostru era invitat să se înțeleagă cu ambasadorul Turciei, ce rezida la Londra, în privința locului destinat în Palatul Expoziționii pentru produsele ce vor proveni din Principatele Unite²².

Schimbarea de atitudine a Londrei se datora intervenției ambasadorului Turciei care comunicase că „*Guvernul Sultanului dorea foarte mult a face o exhibițiune comună a produselor a tot Imperiul*”²³.

La primirea acestei vești, pe cât de neașteptată, pe atât de neplăcută, Apostol Arsachi, ministrul de Externe al Țării Românești, după ce s-a pus de acord și cu colegul său din Moldova²⁴, i-a comunicat lui Vasile Alecsandri că se renunță la ideea de a se mai trimite produsele noastre la Londra.

În felul acesta, datorită politicii Marilor Puteri, Principatele Unite și, implicit Vrancea, nu au mai putut fi prezente cu produsele lor la Expoziția Universală de la Londra din anul 1862.

Acum, când există un adevărat tezaur de artă populară, de port vrâncean, descifrat în simbolistica sa multiseculară, evaluat prin expresivitatea sa artistică, ca una dintre cele mai semnificative reprezentări a creativității românești, piesele cuprinse în inventarul Expoziției Universale, alături de acelea legate de bogăția faunistică, ar fi

²⁰ *Ibidem*, f.26 verso

²¹ Victor Slăvescu, *op.cit.*, p.167

²² *Ibidem*

²³ *Ibidem*, p.168

²⁴ *Ibidem*, p.169

Horia Dumitrescu

prilejuit vizitatorilor străini, nu numai o cunoaștere sumară a bogățiilor vrâncene, ci și, îndeosebi, o bucurie spirituală la întâlnirea cu frumusețea, echilibrul, armonia și expresivitatea artei unui popor aflat pe drumul regăsirii destinului său european.

<http://www.cemec.ro> <http://muzeulvrancei.ro>